

A két keresztülvágott falmaradvány közel egy egyenesbe esik; feltehetően egy fal maradványai, amely a jelenlegi sekrestye ÉK-i sarkától a jelenlegi szentély Ny-i falának közepéig a mai templom alatt fut. Elbontott középkori vagy török kori temetőfal maradványa lehet. (Mivel a dréncsőnek ásott árok teljesen körbeveszi a templomot, és máshol nem vágott át falat, csaknem biztosra vehető, hogy a fal többi része a dréncsőárok vonalát kívülről kerüli.) A szentélytől Ny-ra előkerült falmaradvány mellé leásott edénybe rejtett csecsemő maradványát az összeroppant edényből előkerült 1763-as évszámú érem keltezi. (Mivel szorosán a fal mellől került elő feltehető, hogy a fal elbontása előtt ásták el, de ez egyértelműen már nem dönthető el.)

A mintegy 1,5×3 m alapterületű, közel téglalap alaprajzú, ÉK–DNy tájolású, 80 cm mély *osszárumból* az embercsontok közül mintegy 30 bronz pártaveret, pártarugó, koporsószőgek, vékony síküveg töredéke, apró többtagú üvegyöngy (pártadisz), fémshálós pártamaradvány, deszkamaradvány, kevés 12–13. századi és 15–17. századi kerámiatöredék, téglák és idomtégla került elő. (A csontok közül recens lelet nem került elő. A rossz megtartású, eredetileg is töredezett embercsont anyagból csak az antropológiai értékelésre alkalmasnak látszó darabokat szállítottuk be a múzeumba.) A leletek alapján a „csontos gödör” egy 15–17. századi temető(rész) felszámolásának eredménye.

Az épületen tett megfigyeléseink szerint a templomhajó K-i, mintegy 14 m-es szakasza (a 19. századi főhomlokzat kivételével) két feltehetően középkori építési fázis falait őrizte meg, több helyen 70–150 cm magasságban. Az újkori K-i homlokfallal mintegy 7,7 m hosszan húzódó korábbi középkori, Ny-i végén sarokarmírozott falhoz Ny-ról egy másik, mintegy 5,2 m hosszan húzódó fal csatlakozik, ami szintén falsarokban záródik, és csak ezt követi Ny felé a feltehetően újkori falszövet. A sekrestye fala ez utóbbitól is elválik. A D-i falon a legkorábbi fázishoz köthető, befalazott ajtó figyelhető meg (a keret rézsűre futó élszedéssel profilált). A fentiek alapján úgy tűnik, hogy a középkori templom keletelt volt, és hajóját Ny felé bővítették. Ezt az épületet vehette körbe a feltételezett temetőfal. Az újkori átépítés során a temetőfal elbontásával felszabaduló területre építették a jelenlegi szentélyt, megfordítva a templom tájolását, és a régi szentélyt és talán a hajó egy részét visszabontva fölépítették a mai főhomlokzatot. Majd később É-ről hozzátoldották a szentélyhez a sekrestyét.

A templom felmenő falaiban, padlója alatt és az épület mintegy 5 m-es körzetében, ahol a modern temetkezések teljesen hiányoznak (és ahova, a plébános úr szíves közlése szerint, a körmenetek miatt mintegy 140 éve biztosan nem temetnek) további középkori részletek, illetve leletek előkerülése várható, ezért védelme indokolt.

Munkatársak: Biró Emese, Tanyi Sándor és Rácz Kristóf.

HALÁSZ ÁGOSTON

246. Tarnaszentmiklós, Hamvajárás (KÖH 59889)

(Heves megye) **Ő, Sza**

Régészeti szakfelügyelet keretein belül, elektromos szabadvezeték kiváltása során a gépi földmunka 8 régészeti korú objektumot érintett. A régészeti jelenségek között 7 gödör, valamint 1 sír volt. A gödrök közül 3 az őskorra, 2 a szarmata időszakra, 2 pedig tárgyi leletanyag hiányában a két korszak valamelyikére keltezhető.

A szarmata sír viseleti elemként egy-egy erősen korrodált

vasfibulát és vascsatot tartalmazott, valamint a sírgödör betöltésében néhány darab, a késő szarmata korra datálható szürke kerámiatöredék volt.

Munkatárs: Tanyi Sándor régésztechnikus.

TÓTH ZOLTÁN

247. Tarpa, Derenye-hát délkelet (KÖH 84147)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **Sza, I**

A Beregi komplex árapasztási és ártér-revitalizációs fejlesztés projekt előzetes régészeti dokumentációjának elkészítéséhez 2013 májusában terepbejárásokat, majd próbafeltárást is végeztünk. A bejárás során Hetefejérese és Tarpa határát érintettük a megfigyelésekkel.

Tarpa hetei határrészén, a Derenye-csatorna É-i magaspártján Ny–K-i irányban kb. 800 m hosszan elnyúló, 150 m széles sávban gyűjtöttünk császárkori és meghatározhatatlan korú cserepeket. A lelőhelyet 2012-ben egy terepbejárás során már regisztráltuk,⁷⁹ csak akkor kisebb területen. Ez a lelőhely pontosan szemben fekszik a Derenye-csatorna másik partján korábban regisztrált KÖH 52081 sz. lelőhellyel.

Munkatársak: Bocz Péter, Istvánovits Eszter, Vizler Csaba.

TOLDI ZOLTÁN

248. Tarpa, Nagy-hegy (KÖH 80763)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) **H**

2013. július 8–19. között Tarpa község önkormányzatának támogatásával, valamint a Szegedi Tudományegyetem Régészeti Tanszékének együttműködésével, tanácsát keretében kutatást végeztünk a címben jelzett helyen. A területen 1975-ben és 2012-ben már előkerült egy-egy gazdag honfoglalás kori sír. A 2013. évi célkitűzésünk a 2012. évi feltárás⁸⁰ környékének megkutatása volt. Ennek során arra a kérdésre szerettünk volna választ kapni, hogy vannak-e még további sírok, illetve ha igen, akkor valóban számolhatunk-e második sírsorral, ahogy azt már tavaly is feltételeztük. A kutatás során a tavalyi sírtól D-re egy, attól É-ra további két sírt tártunk fel. Ezzel a kutatott parcellában egy sírsort kimerítettünk. Az ezektől K-re húzott szelvényben csontok kerültek elő, ami alapján feltehető, hogy talán legalább két sírsorral kell számolnunk a területen. Az említett csontok környékének rá-, illetve kibontására nem vállalkozhattunk, csak regisztráltuk annak helyét. Feltárását a jövő évre tervezzük.

A kibontott sírok közül kettőben lovat és lószerszámot, míg a harmadikban csak lószerszámot találtunk. Kettőben tegez maradványai is előkerültek, de a harmadikban is figyeltünk meg nyílcsúcsokat. Az egyik sírban övveretek is előkerültek, csattal és szíjvéggel együtt. Az egyik temetkezésben a tegez mellett egy szablya is napvilágot látott, s külön érdekesség, hogy a váz hasi részén egy hegyével a fej irányába fordított sarlót is kibontottunk.

JAKAB ATTILA

79 RKM 2012, 99.

80 RKM 2012, 99.